

Kommunstyrelsen

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.sekopia li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar på SOU 2025:67 Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet (dnr. LI2025/01130)

Inledning

Sollefteå kommun har tagit del av slutbetänkandet SOU 2025:67 och vill härmed framföra synpunkter med särskilt fokus på tillgänglighet, statligt ansvar för interregional infrastruktur och konsekvenser för hela Sverige.

Anledningen till att Arlanda har en så central roll i det svenska transportsystemet beror i stor utsträckning på de regionala flygplatserna. Dessa fungerar som matarlinjer till Arlanda och gör det möjligt för invånare och företag i hela landet att nå internationella destinationer. Utan ett fungerande regionalt flygnät försvagas Arlandas navfunktion.

Utredningen innehåller många välgrundade förslag för att utveckla Arlanda som nav för svensk flygtrafik. Kommunen delar uppfattningen att Arlanda har avgörande betydelse för Sveriges internationella tillgänglighet och totalförsvar.

Dock saknas en tillräcklig förståelse för hur Arlandas roll som nationellt nav måste kompletteras med insatser för att säkra den interregionala tillgängligheten – inte minst för landsbygdskommuner där flyget spelar en centralroll för utvecklingen.

Krav på statligt ansvar

Sollefteå kommun har tidigare lyft allvarliga brister i den nationella modellen för allmän trafikplikt och finansiering av inrikesflyg:

- Det är orimligt att kommuner och regioner förväntas ta fullt kostnadsansvar för nya flyglinjer.
- Trafikverket har ett ansvar att säkerställa interregional tillgänglighet ur ett nationellt perspektiv.
- Nuvarande beräkningsmodeller tar inte hänsyn till samslingningseffekter eller säsongstoppar, vilket missgynnar flygplatser som Höga Kusten Airport.
- EU:s lufttrafikförordning medger en tre timmar tågregel för alternativ till flyg. Sveriges tillämpning av fyratimmarsgränsen skapar orättvisa villkor.

Dessa synpunkter kvarstår och måste vägas in i utformningen av framtida trafikplikter och Arlandas funktion som nav.

Persontrafik på Ådalsbanan

Sollefteå kommun vill samtidigt understryka vikten av att stärka kopplingarna mellan flyg och järnväg, särskilt i de delar av landet där flygförbindelser riskerar att minska. En fungerande persontrafik längs Ådalsbanan, med goda bytesmöjligheter till både regionalflyg och fjärrtåg, skulle kunna förbättra tillgängligheten för en stor del av befolkningen i Jämtland och Västernorrland och minska sårbarheten i transportsystemet. Det är viktigt att staten beaktar behovet av att integrera och utveckla persontrafiken på Ådalsbanan som en del av det samlade tillgänglighetssystemet till och från Arlanda.

Kommentarer till utredningens förslag

- Allmän trafikplikt och Arlandas navfunktion:**
Utredningen föreslår att regeringen ska peka ut samhällsviktiga inrikeslinjer till Arlanda, men utan att tydliggöra hur dessa ska finansieras eller integreras med befintliga regionala behov. Det finns en risk att det statliga intresset för Arlanda ensidigt premieras på bekostnad av övriga delar av landet.
- Transparens och behovsanalys:**
Kommunen ser ett fortsatt behov av att Trafikverket förbättrar transparensen i sina analyser, särskilt vad gäller bokningsmönster, peaktider och reella passagerarbehov i glesbygd. Beslutsunderlagen för trafikplikt och flygstolsfördelning måste kunna granskas och ifrågasättas på ett rättssäkert sätt.
- Flexibilitet och beredskap:**
Samhällsutvecklingen är snabb och oförutsägbar. Trafikverket måste kunna agera löpande för att etablera eller återställa flyglinjer när marknadsaktörer drar sig tillbaka. Särskilt gäller detta i inlandet, där alternativa transportmedel ofta saknas.
- Samspel mellan nav och periferi:**
Ett konkurrenskraftigt Arlanda kräver fungerande anslutningar från hela landet. Om linjer till Arlanda försvinner eller försvagas riskerar flygplatsens navfunktion att urholkas. Arlanda är inte starkare än sina förbindelser.

Kommunens förslag

- Staten ska ta det ekonomiska huvudansvaret för allmän trafikplikt på samhällsviktiga linjer.
- Beräkningsmodellen för flygstolsbehov ska justeras för att inkludera säsongsvariationer, samslingning och regionala förutsättningar.
- Tretimmarsregeln enligt EU-förordningen ska tillämpas – inte fyratimmarsgränsen.
- Trafikverket ska garantera löpande hantering av trafikplikter, inte endast i fyraårscykler.
- Höga Kusten Airport bör inkluderas i nätverket av beredskapsflygplatser.

Strategisk betydelse för totalförsvaret och beredskap

Sollefteå kommun delar utredningens syn på att Arlanda måste stärkas ur ett totalförsvarsperspektiv. Detsamma bör gälla de regionala flygplatser som kan fungera som redundans för viktiga beredskapsfunktioner såsom evakuering, logistik, försörjningsberedskap och sjuktransporter. Höga Kusten Airport bör också inkluderas i nätverket av beredskapsflygplatser.

Utöver de civila transportbehoven är Höga Kusten Airport av särskild betydelse ur ett totalförsvarsperspektiv. Flygplatsen ligger strategiskt placerad med goda järnvägsförbindelser mot norr, syd och väst, och i dess närhet finns även djuphamnar som kan nyttjas i ett krisläge. I ett säkerhetspolitiskt läge där Sveriges territoriella integritet eller logistikkedjor utmanas är fungerande regionala flygplatser helt avgörande.

Sollefteå sjukhus, beläget nära flygplatsen, uppfyller alla krav för att kunna klassificeras som beredskapssjukhus. Det innebär att sjukhuset kan ha en viktig roll i hälso- och sjukvårdens krisberedskap och att det krävs en välfungerande flygplatsinfrastruktur för att möjliggöra snabba sjuktransporter och medicinska evakueringar.

Vidare är Sollefteå garnisonsort för Västernorrlands regemente I 21, som återetablerades som en del av den nationella försvarsutbyggnaden. Regementet har en viktig roll i Försvarsmaktens struktur, med ansvar för utbildning av totalförsvarsförband och civil-militär samverkan i regionen.

Därför är det av största vikt att staten även inkluderar regionala flygplatser i beredskapsplanering och långsiktiga investeringar för ökad robusthet.

Avslutande synpunkt

Sollefteå kommun ställer sig bakom behovet av ett starkt och tillgängligt Arlanda. Men det kräver att flygplatsens roll som nationellt nav kompletteras med en rättvis, statligt finansierad politik för regional tillgänglighet. Flyget är inte bara en Stockholmsfråga, utan en fråga för hela Sveriges utveckling.